„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком недељом, на целом табаку, а и уторником на по табаке.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 новчића у књижари браће М. Поповића и у трговини Н. Параскијевића код „беле мачке.“

БРОЈ 29. У НОВОМЕ САДУ, У УТОРАК 22. ФЕБРУАРА (6. МАРТА) 1877. ГОДИНА XII

М И Р.*)

Српски народ у Србији изриче јуче кроз своје посланике у Београду, да оће мир, и данас ће се мир између Србије и Турске у Цариграду подписати. Српска ће се војска са бојишта, чак и са Куршумља, близу Косовог поља, разићи и својим огњиштама вратити; тиме и престаје дојакошња мисија „Једног Србина војника,“ који за време овог рата — заиста једино из родољубља — дизаше свој глас: бодрећи, одобравајући, саветујући, а богме и кудећи, где мишљаше да је нужно — појаве и дјела на бојноме пољу. Нами даље само оно пристоји чинити, што и српска војска чини: ми пушћамо перо из руке, као што она мач задева у корице. Мир је, ваља нам се братски опростити. Ал нек нам је још једаред при растанку допуштено, да своје назоре, своја убеђења о овом прошлом рату изречемо; да своје мнење разјаснимо: еда ли је при свој несрећи и невољи и при толико претрпљене патње од народа нашег овај рат од користи и успеха био по народ српски, по хришћане и човечанство — или не? Дај да видимо.

Од како су од седамдесет година овамо Карађорђе и Милош онако славних побједа над турским војскама славили, и од како је Србија себи политично своју кућицу ослободила и основала, постаде она по сву рођену браћу још под јармом робским стењућу, по хришћанство у Турској, по човечанство — правом узданицом. Народ у Босни, Херцеговини, Старој Србији, па и у Бугарској гледаше при најљућим својим мукама на Црну Гору и Србију, неће ли од туд њему помоћ и спас доћи. То је сасвим природан појав, ту нису нужне или потребне никоје агитације. Зар кад човека срце боле, нужно је још, да му ко из суседства дође, па да му каже, да га опомене на тај бол?

Већ више се је пута народ у Босни, Херцеговини и Бугарској, немогавши даље муке сносити, на обрану подизао и срећу кушао да једаред и он себи човечна права извојује, његове очи беху упрьте на оне две српске узданице, глас његов дозиваше брата у помоћ, ал из Србије не чу се одзива. Јевропа не само да беше глува за вапај бједног народа у веригама турскијем, већ и прећаше Србији, да брату у помоћ притече. 1875 беху јади већ прекипели. Скочише Херцеговци, за њима Срби у Босни и опет на оружје — и сад или никад мораде Србија браћи помоћи, ако неће да јој српско име на вјеки потамни, и да буде за свагда из срца сваког племенитог човека, а богме и са политичне значајности, збрисано. Народ у Србији листом изјави се за рат, и нађе у том одушку за бол у срцу, које хтеде већ препукнути саучешћем. Србија не учини усамљено тај корак, Црна Гора као свагда и као добра запета пушка — одазва се њеном позиву. Од Косова први пут виде српство, виде Словенство, виде човечанство два рођена брата у љубави спојена, да се боре против Турчина за спас браће своје. Кад се њих двојица у заједници сложе — и губитак и добитак је једнак.

Најпре да видимо, како стојимо са оним тако званим (од наших душмана тако крштеним) несретним ратовањем српске војске. Ми смо већ једаред свој глас подигли у славу српске војске под насловом: „српске жртве и српско јунаштво“ — у овом случају пак, боље пресуде о понашању српске војске и српског народа у овоме рату незнамо, но да наведемо речи, славног војеног писца у Швајцарској, Ристова, који овако вели:

1,500.000 Срба у Србији и Црној Гори објавише царству турском од тридесет и пет милијона житеља, са стајаћом, регуларном, честито оружаном и добрим круповим топовима снабдјевеном војском — рат. Давид иде Голијату на сусрет. Да су Турци војску српску у првом сукобу смлавили, и преко њених лешина за четрнајест дана у Крагујевац и Београд приспели и ту дар-мар починили — сасвим би то било сљедство закона природног, кад њих 35 људи на подругог нападну. Та 35 ока тежине на једној страни ваге, претегнуће по другу оку тежине на другој страни тако лако и брзо, да ће се ова по урнебесама морати распрштати. — Ал ми тог природног закона невидесмо обелодањеног. Напротив: та српска народна војска, људи од плуга, из писарнице, иза тезге, из творинаре, нити људски одевени, нити оружани, нити плаћени, нити сити нарањени — борише се четир пуних месеца дана — и четир пута бројно јача војска, а 26 (двадесет и шест) пута житељски јача Турска недоспе даље од Ђуниса, дочим српску војску видимо у Куршумљу. — Бабина Глава, Књажевац, Јавор, Рача, Бељина, Алексинац, Шиљеговац, Гаглово, Тешица, Куршумље, сви ти бојеви записани су златним словима у повесницу народа српског и по начелу народне војске.“

Оволико и овако Ристов вели о вођењу српске народне војске. А како стојимо са црногорском? На то питање одговарају електричним лучем блеск и трепет битака на Вучјем долу, на Мељату, на Рогаме, на Медун-Подгорици и освојење тврђаве Медуна. Тај луч тако нам светли да нам чисто очи оће да заслепи.

Па почем мало час рекосмо, да је у задрузи један губитак један и добитак — онда припада и полак славе црногорске српској војсци и Србији у част — а корист — браћи у Босни, Херцеговини и у Бугарској.

Јер да не уђе Србија дрзко у рат, не би Црна Гора сама могла; њина сложна одважност протресе Јевропу из дремежа или немара — Русија скочи на оружје. На конференцији свију јевропских велесила у Цариграду једино се бавише и говорише о бољем стању хришћана у Турској.

Турска се обвеза, да ће од јако свима својим држављанима без разлике вере и народности једнако праведна бити. Ал је она више пута то исто обрицала, па није држала. Зато стоји руска војска у Јевропи и Азији на граници запета и бдије на тим да Турчин дату одржи реч.

Част целога једног народа је тим наоружањем и припремом ратном заложена.

Србија и Црна Гора мирно могу на свом дому бити и гледати плодове своје одважности, својих жртава положених на олтар Србства, хришћанства и човечанства. — — Цела је Јевропа средством Русије узела источно питање у своје руке, да правда и слобода једаред и хришћанске народе у Турској обасја, и тако ево се одважношћу спојене Србије и Црне Горе указа и васцелом Србству — петсто година жудно изчекивана — зора.

И с овим с богом!

У Бечу 17. фебруара 1877.

Један Србин, војник.

*) Ми ћемо се у засебном чланку на ову тему вратити. За сад с[illegible]пиштавамо ове мисли нашег поштованог сународњака. — У.)

ПРЕГЛЕД НОВИНА.

„Глас Црногорца“ пише од 10. фебр. чланак о преговорима између Турске и Црне Горе и Србије. Закључен мир са Србијом претекао је речи црногорске, бар у погледу Србије. Но зато је од превелике важности за пресуду самог тог закљученог мира и за изглед црногорских преговора, који још трају. С тога га доносимо како гласи:

„Непосредни преговори између Турске и Црне Горе и Србије још су једнако на самоме почетку. Српски пуномоћници стигли су у Цариград у прошлу недељу, па по томе једва да су започели што радити. Наши посланици одпутовали су одавде у прошли уторак и стићи ће у Цариград таман на дан истека примирја. И због тога ће порта, која је заснована ове непосредне преговоре, сигурно сада предложити, да се још за неко време продужи примирје. Ми мислимо, да ће се од стране Црне Горе и Србије пристати само на најкраћи рок.

Што није остатак садањега примирја употребљен за те преговоре, узрок је то, што Црна Гора није била нагла са одговором на портин предлог за непосредне преговоре и што се све до последњих дана устезала послати посланике у Цариград. Што се влада црногорска ипак одлучила на ово посланство и пошто је порта, како дознајемо, била оставила њој да одреди на херцеговачкој или арбанашкој страни једно место за састанак наших и њених пуномоћника, биће без сумње ушљед живљег настојавања јевропске дипломације. Још онда, кад је порта понудила Црну Гору и Србију са непосредним преговорима, ми смо казали, да није узгредно, него врло важно питање: је ли то мисао портина, или су силе, све или некоје, свјетовале порту да после неуспјеха цариградске конференције предузме непосредни преговор за мир са Црном Гором и Србијом. Наравно да силе нити су могле нити ће моћи допустити, да њихов рад остане залудан, од Турске одбачен, од сваког презрен, па преко њиховога погаженог угледа да се настави крвава игра онђе, ђе се у септембру прошле године стало. Њима је било нужно, да нешто сљедује иза конференције, што ће довести или до мира или до новога састанка њиховог, а ако дође и после свега тога до рата руско-турског поради којега се и чини све то, е да би се икако одклонио, онда да ипак могу казати: да нису поражене на цариградској конференцији, да су и иза ње радиле о миру, па кад им Турска разби сваки напор, да је рат Русије оправдан и нуждан постао и ради начела, за која су радиле и ради њихова угледа. Русија не може имати ништа против тога, па за то тако мирно и стрпљиво и пушта, да се употребе и изцрпе све те експериментације.

Из тијех разлога ми смо онда и казали, да су непосредни преговори Турске с нама постали настојањем сила, па због тога наравно да и Црна Гора и Србија нису могле непристати на њих, а то ће бити, као што напред рекосмо и једини узрок, што се наша влада одлучила послати своје пуномоћнике у Цариград. Србија и Црна Гора не само да би изгубиле наклоност сила, него би исте силе сву одговорност бациле на њих за ново крвопролиће и можда нове велике догађаје, када би оне, одбијајући портин предлог, побркале и онако замршене дипломатске рачуне њихове. Само је у интересу ствари наше, за коју смо повели овај рат, да стрпљиво подносимо стање, и ако је ово доиста претешко за Србију и Црну Гору, к да дочекамо крај свима дипломатским покушајима. А то је већ ту.

На сами овај нови састанак у Цариграду, ми гледамо са свијем мирно. Неузбуђују нас ни мало мисли: хоће ли он донијети мир или продужење рата. *Црна Гора и Србија могу само тако с Турском закључити мир, ако ће он бити частан и користан за њих и њихову браћу у Турској, за коју су и отпочели рат.* И онда добро. Неусхтје ли се Турска, или по њеном схваћању, неузмогне ли се с нама погодити, опет добро; *ратићемо, па шта бог да.* Но мира само за љубав мира — неможе бити. То и опет кажемо. Ако постоје добри разлози и захтјевају неодољиве околности да се Црна Гора и Србија привијају уз дипломацију велесила данас, када је са бојнога на то поље пренешен рад, они престају, чим настане питање: могу ли Црна Гора и Србија за љубав туђих интереса заборавити своје толике горостасне и величанствене жртве, могу ли одабрати тиху но извјесну смрт, мјесто јуначке у одсудном боју, могу ли се одријећи цијели за коју су прољетос развиле заставу слободе и цивилизације?! Сљедујући до сад свима намјерама и савјетима сила, наступили тај случај, ми неможемо бити остављени сами себи. Као што смо ми потегли мач за избављење браће наше, тако су се и велесиле заузимале за поболшање стања њихова. Цар руски јавно је заложио своју и Русије част у ово питање, а заложена је и част велесила на најосетљивији начин, остану ли јој сви напори безуспјешни. С тога држимо, да се неможемо преварити у положају, који ће морати Русија и који ће имати остале велесиле да заузму. А тај положај чини нам се, да је доиста такав, да можемо спокојно изгледати резултат непосредног преговарања Турске са Црном Гором и Србијом.“

„С. П. Вједомости“ пишу: Бизмарк је већ старији човек, види већ пред собом дубоку старост. Ако му у опште још какво политичко деловање претстоји, онда највише на десет година. Шта може Бизмарка забавити за ових десет година? Велико њим створено дело, немачка држава под управом Пруске, није још докончано. Бизмарк није готов са Аустријом. Аустрија поседује још немачке земље, које још неспадају немачком царству. Бизмарково дело је тек у пола готово, нема сумње, да се неће потрудити, да га доконча. У Јевропи има само једна држава, која би Пруској у овој политици њеној помоћи могла — а то је Русија. Русија нема ништа против тога да се споје аустријска и пруска Немачка. — Немачко уједињење допаша славенско уједињење. Русија, Италија, Пруска могу братски савез склопити, њнова је ствар заједничка.

ДОПИСИ.

М. Д. **Цетиње** 12. фебруара.

„Ћуд лисичја не треба курјаку
Што јастребу оће наочали
. . . . . .
Не требује царство пријудима
Нако да се пред свијетом руже.“

„Горски Вијенац.“

То се је догодило овога пута и са Турском, великим везиром Митад-пашом и његовом конституцијом. Сав свет мишљаше да је Митад-паша са његовом конституцијом спасао Турску и ставио је у ред јевропских држава. Прогласи се равноправност у варварском турском царству, но с том равноправношћу наступише у Турској још више зулуми. Ко, рекоше Турци, ми да будемо равни са рајом; никада ни до века. Удрите, сецките, ђе год ђаура пса ухватите — то је право, које су јадни Христијани добили са новим турским уставом. „Крсти вука и не крсти, вук ће опет у овце,“ тако и Турци од како је проглашен нови устав још више зулума чине несрећној раји.

Јевропа се бар сад може уверити о ништавилу турске администрације, кад Турска и најзаслужнијега свога сина прогони из отачбине, то како ће са својијем опстанком бити сигурна икаква личност у Турској.

8. о. м. одпутовали су црногорски посланици г. г. велики војвода Божо Петровић и војвода Станко П. Радонић у Цариград ради преговора о миру. Тако исто чујемо да су отпутовали и српски посланици истом мисијом. Као што су сви досадањи преговори са Турском остали без икаквога успјеха, тако ће може бити и ови садањи. Но то се на чисто у напред неможе казати. Толико је ствар добра, што се је већ све прикупило у једну тачку, те ако се овога пута не реши мир, надамо се да ће одма сљедовати руско-турски рат. Већ се нема на што ослањати, осим ако ће звати Кинеску да пресуди источно питање. Дојиста чудновата ствар. Рекао би човек као да се сваки боји од рата, па се употребљавају сва могућа средства да се дође до мирнијех резултата. Турска већ у неколико може славити своју победу и хвалити се, да је више од четири месеца вукла целу Јевропу за нос.

6. о. м. у овдашњој гостионици била је сјајна вечера у почаст аустријском посланику г. Темелу. За сво време вечере, пред салом, свирала је војничка глазба!

Сада да вам саопштим кратак извештај о нашој болници „Данило I.“ У овој болници има сада само 6 рањеника и неколико болесника. За рањенике овде се налази г. др. Лебедјев са три помоћника, а за болеснике г. др. Василије В. Максимов, врло ваљан и честит лекар и иначе врло симпатичан човек. Економијом болнице управља наш честити и заслужни протођакон, Филип Радичевић.

Од милосрдних сестара налазе се сада овђе само две од „крстовоздвиженског обштества,“ а те су: Гиљаревскаја, која пази на јело у болници, и Катарина Каролева, која раздаје робу усташком робљу.

Управитељ је његова преузвишеност г. ђенерал Константин Андријевић Бух, а секретар Павле Александровић Карбоњер.

Сестре „крстовоздвиженског обштества“ добиле су од Њеног царског величаства Марије Александровне златне сатове за спомен њиховога рада у Црној Гори. На њима озго стоји израђен црвени крст у венцу са потписом „за спомен у Црној Гори.“

За ревност и труд како око лечења рањеника и болесника, тако и око раздавања помоћи усташком робљу, овдашње „руско санитетско друштво“ заслужује сваку похвалу. Било лепо, било ружно време, они никад не изостају од своје дужности.

? — **Котор** 11. фебруара. У среду 9-ог стигоше овде црногорски заступници, витешки надвојвода Божо Петровић и сенатор Станко Радонић, који лојдовим паробродом кренуше јуче право за Цариград, да порти представе захтевања Црне Горе у корист патничке своје браће, за коју се јуначка Црна Гора и Србија борила пуну годину дана. Шта ће Турска за страдајуће Херцеговце учинити, то ће се видети тек кад се захтевања порти представе. Да ли ће Турска пристати на задовољштину

двију кнежевина за постигнуће мира, држимо да ће бити немогућно, а и пут узалудан, но да ће на сваки начин Црна Гора принуђена бити, опет латити се оружја и оштра јатагана против Турске скотадије за ослобођење подјармљене своје браће.

Овђе непрестано долази народ са свију крајева јуначке Црне Горе и прихваћају жито, које је великомоћна и света Русија бедној сиротињи послала да не скапава од глади. На исти народ очекује се још пет пароброда из Одесе са житом.

У Биљарди раздаје се роба, која је дошла из Петрограда под надзором генерала Буха, који по упутницама на тајин даје Васојевићима и по један дукат цесарски помоћи.

Колико чујемо за првога опуномоћеника ђенерала Пањутина, он је за усрдну и неуморну погодишњу своју службу на Цетињу добио од цара Александра звезду светога Владимира, који је највише рада и труда за руски персонал „црвеног крста“ и рањенике црногорске учинио, он је од свакога у Црној Гори особито цењен и љубљен био.

Руско санитеско друштво у Петрограду намерно је са пожртвовањем подићи споменик (капелицу) своме лекару Петру Васиљевићу Полисадову, који је на Грахову од тифа 14. јуна прошле године умро, усљед чега обратио се књаз Петар Алексијевић Васиљчиков протођакону Филипу Радичевићу на Цетињу са упутством, да се постара исти споменик (капелицу) направити у Грахову и то од финог камена — два хвата у дужину, један и по у ширину а $1\frac{1}{4}$ у висину, са сводом каменитим, које мора оклачено бити и покривено са тиглама, у којој ће бити мраморни гроб са надписом и мозаички лик покојника, који се дао изрезати у Венецији. Лекар овај од не пуних тридест година, био је врло познат са своје уметности, син старога протојера Казанског сабора, Василија Петровића Полисадова, који је јединца свога у дубокој старости својој у Црној Гори жртвовао.

П. Вршац — 15. фебруара. (*О занатлијској задрузи.*) Сваки ће на први поглед увидети моћи, да ми је главна намера, да о занатлијској задрузи колко могу и како умем о истој напишем. Као члану исте задруге, држим да имам права, а управо и дужност ми налаже (као и сваком другом члану ове задруге) да коју о постанку и опстанку исте, јавно проговорим. Мислио сам да ће се наћи који други брат, који би може бити о овој ствари што боље и лепше написао, али кад сам видео да ми се сво надање изјаловило, латих се ево и сам пера, да коју како знам и умем, својој браћи задругарима прозборим. Надајући се да ми ни један од њих замерити неће, јер знаду, да сам и ја као и они само прост занатлија, и да ни сам учио облаке водити, него ћу писати како мислим, знам и умем. Па баш ако ми ко и замери нека — ми остави на простоту. Прелазим на саму ствар, о којој ми је намера прозборити. Кад и у ком времену је занатлијска задруга заоснована познато нам је свима. Шта је цел том заводу била и то нам је познато, а дал је иста задруга тој цели задоста учинила, о том нека и друга браћа занатлије своје назоре обележе, а ја ћу у кратко моје назоре да обележим. Наша задруга је с почетка, кад се основала, бројала преко сто редовних чланова, који су с почетка редовно своји 10. новчића месечно прилагали. (Разуме се да су прво сваки по једну фор. уписнине положили.) Тако тим прилозима, и неколким забавама што је задруга у корист свом фонду приредила, а свој стечени новац, појединим занатлијама, својим члановима, за неко време под камату давала, порастао је друштвени иметак за ово неколико, 5—6, година до преко шест стотина фор. а. в. Ал гди је среће ту је и несреће; кад оно пре годину и више дана, дође министарска наредба да се занатлијска задруга преустројити мора, сазове наш председник одборску седницу, у којој нам стање ствари разложи и упита, шта би нам сад ваљало радити у погледу високе наредбе. Тако тамо присутни одборници с председником својим на челу закључише, да се што скорије главна занатлијска скупштина сазове, па нека иста реши, шта све треба у погледу наредбе чинити.

Тако би онда, ал до данас од поменуте скупштине ни трага ни гласа.

Пре три до четири недеље дана нађоше се неколико чланова задружни побуђени, да свог председника упитају, шта ће управо бити од занатлијске задруге после толиког времена, од кад није ништа предузимано, а уједно запиташе и за новац гди је и где се налази, је ли бар у добрим рукама. — Зна ли су исти, да је задружни новац депонован у овдашњој кредитној банки, ал зли дуси пронеше глас да је тај новац из банке извађен и у — приватне руке прешао. Зато се поменута браћа и дадоше у бригу, и питаше председника дал је бар у добрим рукама. Одговарајући жељи поменутих чланова, примети наш брат председник, да је све у свом реду, а што јошт није, да ће што скорије бити, и обрече да ће што скорије главну скупштину сазвати, па нека иста одреди како за добро нађе.

Примећујем да задруга занатлијска, у последње време, неброји више нег 40—50 чланова, који су редовно своје улоге уплаћивали. Па ето од оног доба прођоше двапут по четрнајст дана а скупштина не би јошт сазвата. Дал ћемо морати јошт неколко пута по четрнајст дана чекати, то ће нам ваљда ко други боље умети казати, ако јошт небуде и какво „провидјеније“ божије, јер чује се, да се сад несме ни главна скупштина сазвати (ако се може овом гласу веровати) па шта ћемо онда, а шта ће наши сироти — новчићи?! валда ће и њих каква помрчина покрити, као што то обично у Вршцу бива, гди се око новца ради.

Па сад браћо занатлије, ја вам реко, колко сам знао ради ближег познавања ствари као занатлија, који је члан занатлијске задруге.

о. — **Панчево**, 27. фебруара. Јуче је била коначна расправа у ствари убијеног добричког бележника Ђорђа Филиповића а данас обнародовање пресуде пред силним светом, који се слегао у судници и у ходницима. На окривљеничкој клупи седили су умировљени ц. кр. мајор Коста Боришев и старац Новаковић са његова два сина из Добрице. Кр. судбени сто прогласио је Боришева у ствари убијства Филиповића, због недостатака доказа за невина, а осудио га на пет година робије због покушаја убијства, јер је наговарао Новаковићеве, да Филиповића смакну; Новаковиће је пак ослободио, јер нису ни покушавали убијство. С овом пресудом није се задовољио ни осуђеник, ни државни одветник и оба апеловаше. За тим је судбени сто донео закључак, да се Новаковићи одмах одпусте, а мајор Боришев и даље у затвору задржи. —

Јуче стиже амо вест из Београда, да се на јучерањој скупштини у позоришној дворани, којој је председавао сам кнез, већина скупштинара изјавила за мир. У колико је ова вест истинита, не могу јамчити. —

Ових дана бавио се у нашој средини петрињски сужник г. Јован Павловић, који је не давно пуштен из пресског затвора. Он је овде посетио своје сроднике и познанике и вратио се у Земун, где ће, без сумње, продужити свој журналистички рад. —

27. и 28. фебруара о. г., по старом календару, обавиће се код нас избор црквеног председништва а право бирања имају само они православни становници, који су платили парохијал до конца 1875.

НОВИЈЕ.

— „*Пест. Лојд*“ јавља: „Зна се у дипломатским круговима, да Русија жури на одговор на горчаковљеву ноту, и да се једино у овом погледу на енглески кабинет обратила, који је опет убавестио остале велесиле. Чини се, као да је услед тога до неког споразума дошло, и да је Енглеска предложила, да Русија даде времена порти да изведе реформе. Али Русија остаје при свом, да се морају створити гаранције за изведење, одгодило се време или не. С тим је опет покренуто питање о гаранцијама и турско-српско питање о миру одпада сасвим од реформног питања. Или с другим речима: цела ствар се налази тамо, где је и била. У погледу предстојећег полазка у Румунску мисли се у политичким круговима као и пре, о том уверавају и букурештске вести.“

— *Лавова* 1. марта јављају: „Путници из Јаша казују, да ће ових дана докончано бити полагање других „шина“ на румунским жељезницама, да се тим олакша прелаз руских војених влакова“.

— *Земун* 1. марта: Босански усташи, који сматрају турско-српски мир да их не веже, изјављују, да ће бој наставити. Будући кнез Милан за ослобођење Босне није ништа извадио, то су они свију обвеза решени, које би за њих произтекле из прокламације кнеза Милана за босанског господара и да ће за постигнуће својег циља самостално делати. Почетак боја зависи ће једино од времена; босански бегунци, који су у Србији, не ће се користити султановом амнестијом.

— Из *Београда* 1. марта пишу: „Из Сарајева јављају: Вали-паша одпутова у Мостар, да концентрише петнајст табора на аустријској граници. Из Новог Пазара дођоше три и по табора арнаута у Мостар. И у Бањалуци и Ливну се купи војска, Травник ће бити главни стан. Мустафа-бег, Фазли-пашић и Асим-ефендија положише своје мандате као турски посланици.“

— *Беч* 2. марта. „Пол. корес“. телеграфишу из Котора: *да су се сви Миридити дигли на оружје и опсели турску фортицу Пука*, која лежи на друму који води у Призрен; Дервиш-паша посла војске из Скадра, да ослободе Пуку. И из Призрена марширају турске чете, да угуше устанак Миридита.

Из *Москве* 28. марта: Овдашњи је добротворни комитет закључио, да поклони 20.000 рубаља као потпору усташима у Босној. Кнез Наришкин у Београду примиће ову своту. Архимандрит Дучић ће примити на место Деспотовића главно заповедништво. Даља потпомагања усташких чета израчунана су на 800 људи.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

„Болничка задруга трг. омладине у Новоме Саду“, по закључку своје III. одборске седнице, изриче овим своју најтоплију благодарност гг. др. Илији Огњановићу, М. Ђомпарићу, Мити Јефтићу, Ј. Поповићу, Карлу Вајглу, Карлу Сито, Фр. Краусману и М. Јајзлу, који су при приређивању „трговачке игранке,“ држане 27. јануара (8 февр. 1877. у приређивачком одбору учествовали.

Ревношћу и заузимањем поменуте господе забава ова допринела је задрузи чист приход од 353 фор. а. вр.

У Новоме Саду из III. седнице држане 1. (13.) февр. 1877.

Петар Керчевић перовођа. **Арса Миленковић** подпредседник.

ИЗЈАВА.

Из Буда-Пеште. Да се не би међутим, докле други ко што више о ствари истинито не јави, публика наша читајућа обмањивала, проглашујем сав онај из Пеште допис печатан у „Застави“ бр. 26. о. г. о Текел. заводу, о Матици и о овом српском обштеству, тако и о подписаном за неистину.

Др. Пенчић
пит. надз. у име своје части.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ДРУГО ИЗДАЊЕ
Календара „Орла“
У 15.000 КОМАДА

који има 48 слика а стоји 50 новч или 1 динар.

На поруку више хиљада купаца календара „Орла“ изишло је из штампе и сасвим је готово и **друго издање** истога.

Издавалац и уредник „Орла“ поверио је распродају и разашиљање овог другог издања за пределе **Бачку, Банат, Срем, Хрватску, Славонију и Барању** потписаној књижари, која ће посао тај **брзо и тачно** обавити. Тим поводом молимо да се **старе поруке понове и нове што скорије пријаве непосредно нашој књижари.**

На 10 и више комада рабатујемо 20%; поједине екземпларе шиљемо у крстоплету за приносланих 58 новч. комад. Поштарину за пакете плаћа поручилац. Наручује се за готово или пошт. поузећем, продају у комисију дозвољавамо самовољењем издавача и уредника.

Пошто је „Орао“ неки мали архив знамените год. 1876. а саразмерно најјефтинији српски календар, то се надамо обилним порукама и на ово друго од саме публике изазвано издање.

С поштовањем
Књижара браће М. Поповића
у Новом Саду.

НОВА ШКОЛСКА КЊИГА.

Наредбом високога школскога савета у Карловцима од 27. окт. пр. год. бр. 291—215. проглашена је књига:

Права и дужности угарских грађана

написао
Стеван В. Поповић,
епархиски школски референат

за **школску књигу** и наређено је да се иста има одмах у свима основним нар. вероисповед. школама **употребити.**

Тим поводом част нам је јавити п. н. школским одборима, школ. управитељима и народ. учитељима да је та књига властитост наша, те је потоме **једино** у нас **главно** стовариште исте књиге.

Цена је тој 56 страни великој књизи само **10** новчића. Поручиоцима од 10 и више комада за готово или подузећем рабатујемо 15 проц. Поштарину плаћа поручилац.

У Новом Саду 4. (16.) фебр. 1877.

С поштовањем
КЊИЖАРА АУГУСТА ХЕРГЕРА
у Н. Саду.

ЈАВАН РАЧУН.

Од „трговачке игранке“, коју је приредила болничка задруга трговачке омладине у Новоме Саду, 27. јануара (8. фебр.) 1877. у корист свога фонда.

Примање: Од продати улазница 305 ф. Од добровољни прилога 259 ф. Од преостали продати свећа 3 ф. 40 н. Укупно 567 ф. 40 н.

Издавање: За рачуне Јовану ћурчићу 3 ф. 50 н. Лиценцу 4 ф. Трошак позивача у Карловце 5 ф. 65 н. И. Фуксу и сину 5 ф. 80 н. Народној штампарији 12 ф. За виксовање сале 15 ф. Д. Коди 27 ф. 96 н. Валтеру 64 ф. 40 н. А. Миленковићу 9 ф. 55 н. За музику 66 ф. 54 н. Каса салдо. 353 ф. Укупно 567 ф. 40 н.

Добровољни прилози: По 10 ф. Њег. преузв. влад. Герман Апфелић, Лаза Дунђерски, Фридрих Алтвирт и син, Карл Валтер. По 6. ф. г. ђорђе Натошевић. По 5 ф. гг. Бенде апат, Јелена Брановачки, Мита Кода, Браћа М. Поповић. Јос. Клајнчек, Ј. Г. Адамовић, „прво друштво парнога млина.“ По 4 ф. гг. Марија Трандафил, ц. к. мајор Стуклик, М. Радојевић Самуил Ј. Вајс, Милева Вукичевић. По 3. фор. гг. Др. Михаил Полит, Бернхард Фишер, Павле Лацковић, Емерих Дицген, Фрања Рипл, Др. М. Јојкић, Рудолф Хефнер. По 2 фор. гг. Стеван Брановачки, Никола Димовић, Љ. Стефановић, Славнић удова, Георгије Кода, Уредништво „Јавора,“ Аспасија Мачвански, Тона Хаџић, Винанд књиговођа, Давид Краус, Аугуст Хергер, Јулиус Берковић, К. Б. Гросингер, Ђ. Радовановић, Трубшер, Сава Лакић, Фрања Краусман, Ст. В. Поповић, Рехницер, М. Јајзел, Јован Матић, Пера Попадић, ђорђе Камбер. По 1 фор. гг. парох Павле Балта, протосинђ. Пантелић, протођ. Ј. Грујић, Милош Саранда, Н. Н. Б. Тајбнер, И. Бала, Младен Максимовић, Катарина Обркнежевић, Ст. Николић, Гавра Ј. Полит, Гавра Плавшић, Петар Гелиш, Александар В. Поповић, Лука Јоцић, Николић др. Паја Гостовић, Софија Вуков, пуковник Дракулић, Д Левингер, А Ледерер, Јос. Шварц, Рудолф Енгл, Н. Најбергер, Ото Фезнер, С. А. Кутн, Херман Месер, Хофман, ђорђе Димић, Миша Максимовић, Турнер, Мијатовић. По 50 н. Ђура Д Стојковић, Јос. Шиндлер.

Из Карловаца Њег. свет. патријарх Прокопије Ивачковић 20 ф. гг. А. Лазаревић 2 ф. П. Кречаревић 2 ф. Руварац 2 ф. Софија Павловић 1 ф. К. Костић 1 ф. Ристић 1 ф. И. Стефановић 1 ф. адв. Гојковић 1 ф. парох Акс. Моловић. Милошевић, С. Лазић, Јаков Иванов, А. Вулић.

Из Каменице: гг. Вашаш 3 ф. Јован Матић 2 ф. Стеван Мирковић 1 ф. Јања Маранда 1 ф. Јоца Деметровић 1 ф.

Из страни места: гг. Герман Јовановић архим. из Беочина 3 ф. Стеван Живковић из Темишвара 2 ф. ђорђе Стратимировић из Кулпина 2 ф. М. С. Георгијевић из Руме 2 ф. Стева Илић из Футога 2 ф. Стеван Николић парох из ђурђева 1 ф. Максимовић парох из Черевића 1 ф. Петар ђуришић из Руме 1 ф. Свега 259 фор. а. в.

И болничка задруга трговачке омладине у Новоме Саду по закључку своје треће одборске седнице, изриче овим племенитим гг. прилагачима своју најсрдачнију захвалност.

У Новоме Саду, из треће одборске седнице, болничке задруге трг. омладине, држане дана 1. (13.) фебруара 1877.

Петар Керчевић, перовођа. **Арса Миленковић**, подпредседник.

Тужна мати и сестре јављају свима пријатељима и познатима да ће давати својој не прежаљеној кћери

МИЛЕВИ удат. ГРНЧАРЕВИЋА

РОЂЕНА ИСАКОВИЋ,

полгодишњи парастос у суботу 26. фебруара (10. марта) 1877. у 11 сахата пре подне у овдашњој Успенској цркви.

У Новоме Саду.

Катарина Исаковић
удова професорка.

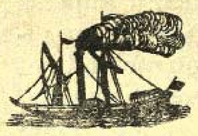

РЕД ПЛОВИДБЕ

почињући од 5. (17) фебруара о. г. до даље наредбе:

Из **Новог Сада** у **Земун**, суботом после 7 сати из јутра.

Из **Новог Сада** у **Земун** и **Оршаву** средом у 5 сати по подне.

Из **Новог Сада** у **Пешту**, недељом и петком после $\frac{1}{2}$11 сати пре подне.

Нови Сад 4. (16) фебр. 1877

ОТПРАВНИШТВО.

Курз бечке берзе 21. фебр. (5 марта.)

5% металици	63.05
5% народног зајма	67.95
Државни зајам од 1860 г.	109.50
Акције банчине	830.
Кредитне акције	150.50
Лондон	123.35
Угарске разтеретнице	74.75
Темишварске разтеретнице	72.—
Ердељске разтеретнице	71.40
Хрватско-славонске разтеретнице	75.—
Сребро	113.40
Ц. кр. дукати	5.90
Наполеондори	9 86½
Немачке марке	60.60

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Потписани продаје кућу у месту Голубинци 9-те бивше сатније петроварадинске пуковније, која лежи у средини села на главном сокаку и дичном пространом плацу, гди се пијаце недељне одржавају са 4 јутра ораће земље у једној парцели, — кућним плацом и баштом од 2000 □ фати.

Кућа постоји из 2 патосане собе, 1 са плочама патосане кухине, 1 шпајса, 1 шупе и 1 штале, са зиданим бунаром и врло добром оградом.

Радокупци нека изволу ради увјета код истог пријавити се.

Голубинци 12 фебруара 1877.

1—3 **Дудић**
ц. кр. надпоручик у миру.

Бр. 129. **СТЕЧАЈ.**

На опћој пучкој школи у Илоку има се попунити место учитеља уједно и црквеног певца источно православне вероисповести, уз годишњу плату од 400 фор. стан у нарави, осам хвати меких дрва и башту од 1 фртаља јутра.

Молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљу, досадањем службовању и моралном понашању, управљене на високу кр. хрв. слав. далм. земаљску владу нека молитељи поднесу до 27. марта (по нов.) т. г. опћинском школском одбору у Илок. 1—3

У Вуковару 27. фебруара (по нов.) 1877.

Кр. школ надзор. жупаније сремске.

Сремско-карловачка штедионица

обавешћује своје г. г. деоничаре, да чист приход за год. 1876 на једну деоницу $39\frac{6}{10}$ % износи, да од истог $12\frac{6}{10}$ % у резервни фонд спадају, и даће преостали 27% или фор. 13. нов. 50. а. вр. као делимак (дивидендо) на сваку деоницу почевши од 5 марта т. г. благајна штедионице исплаћивати. 1—3

Карловци 1 марта 1877.

УПРАВА.
Сремско-карловачке штедионице

ШЕГРТ ЈЕДАН

може одмах примљен бити **у књижари и вештина и хартије трговини**

3— **Аугуста Хергера**
у Новоме Саду.

ОСОБЕ СВАКОГ СТАЛЕЖА,

особито **пензионирци, учитељи, званичници** на којег званија, **деловође, књиговође** и особе без занимања, могу добити трајне угодне, поштене и користне **узгред-заслуге**, која код моле способних може да им буде **главни приход** од ф. 1000—1500 годишње. Услови су: добра препорука или мала кауција. Писмене пријаве под шифром **К. С. 2393** опрања, куд треба, **огласна експедиција G. L. Daube и друга, у Бечу, Сингерштрасе бр. 8.**

3—6

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић — Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију“, — Српска народна задружна штампарија.